ЗМІСТ

Оголошення військовослужбовця померлим. Підстави, строки, судова практика та захист прав сім'ї

Подивитись анотацію та купити на **jurkniga.ua**

Анотація

Посібник розкриває правові аспекти оголошення військовослужбовця померлим, підстави та строки для цього, а також судову практику та захист прав сім'ї. Він розрахований на військовослужбовців, членів їхніх сімей, юристів, нотаріусів, адвокатів та студентів юридичних спеціальностей. Книга містить детальний аналіз законодавства та практичних випадків, допомагаючи читачам зрозуміти складні правові питання, пов'язані з оголошенням військовослужбовця померлим.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗНИКЛОГО ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ТА ВИБІР СПОСОБУ ЗАХИСТУ 3

Правові відмінності між зникненням безвісти, визнанням безвісно відсутнім, оголошенням померлим і встановленням факту смерті. Підстави застосування відповідних процедур та їх юридичні наслідки 3

Набуття та документальне підтвердження статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин. Повідомлення військової частини, відомості Єдиного реєстру та усунення розбіжностей у документах.....11

Розшук військовослужбовця та перевірка обставин його зникнення. Взаємодія з органами досудового розслідування, військовою частиною й уповноваженими органами щодо можливого полону, лікування або евакуації.....18

Правове становище членів сім'ї до вирішення питання про оголошення військовослужбовця померлим. Підтвердження родинних зв'язків, представництво інтересів дітей та охорона майна зниклої особи.....26

Визначення правового інтересу заявника та належної процедури захисту. Первинний аналіз справи, оцінка наявних документів, перевірка альтернативних відомостей і підготовка правової позиції. 35

РОЗДІЛ 2. ПІДСТАВИ ТА СТРОКИ ОГОЛОШЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ПОМЕРЛИМ 43

Матеріально-правові підстави оголошення особи померлою у зв'язку з воєнними діями або збройним конфліктом. Застосування статті 46 Цивільного кодексу України та встановлення обставин імовірної загибелі. 43

Дворічний і шестимісячний строки оголошення особи померлою. Умови застосування, визначення

початку перебігу та правове значення висновків Великої Палати Верховного Суду.....51

Визначення територіальних і часових меж активних бойових дій. Використання офіційного переліку територій, перевірка його редакцій та оцінка обставин подальшої окупації місця ймовірної загибелі. 58

Зникнення за різних обставин воєнних дій. Виконання бойового завдання, обстріл, знищення техніки, неможливість евакуації та подія поза територією активних бойових дій..... 66

Визначення дати вірогідної смерті та її обґрунтування. Розмежування дати зникнення, початку перебігу строку, звернення до суду й набрання рішенням законної сили 73

РОЗДІЛ 3. ДОКАЗУВАННЯ ТА СУДОВИЙ РОЗГЛЯД СПРАВИ.....79

Процесуальний порядок звернення до суду. Юрисдикція, територіальна підсудність, склад учасників, представництво, судові витрати та вимоги до заяви про оголошення військовослужбовця померлим.....79

Предмет доказування та оцінка доказів імовірної загибелі. Матеріали службового розслідування, документи військової частини, відомості про розшук, показання очевидців та електронні докази.....87

Збирання, забезпечення і витребування доказів. Адвокатські запити, процесуальні клопотання, доступ до документів та подолання неповноти або суперечливості отриманих відомостей 95

Розгляд справи в порядку окремого провадження. Підготовчі дії суду, дослідження доказів, участь заінтересованих осіб, перевірка заперечень і процесуальні наслідки виникнення спору про право..... 103

Судове рішення та його перегляд. Формулювання резолютивної частини, набрання законної сили, апеляційне й касаційне оскарження та подальші дії у разі відмови в задоволенні заяви. 111

РОЗДІЛ 4. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ СМЕРТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ І МАЙНОВИХ ГАРАНТІЙ СІМ'Ї 120

Державна реєстрація смерті на підставі судового рішення. Отримання свідоцтва, внесення змін до актових записів та узгодження відомостей із документами військового обліку і проходження служби. 120

Грошове забезпечення військовослужбовця та виплати членам його сім'ї. Правові наслідки зміни статусу зниклої особи, визначення належних сум і документальне оформлення звернень. 128

Одноразова грошова допомога у зв'язку із загибеллю військовослужбовця. Підстави призначення, підтвердження обставин загибелі, коло одержувачів та значення особистого розпорядження. 137

Пенсійне забезпечення та соціальні гарантії членів сім'ї. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника, підтвердження утримання, оформлення відповідного статусу й реалізація прав дітей. 147

Захист прав у спорах щодо виплат і соціального забезпечення. Оскарження відмов, бездіяльності, порушень строків розгляду та неправильного визначення одержувачів або розміру виплат 157

РОЗДІЛ 5. СПАДКОВІ ТА СІМЕЙНІ НАСЛІДКИ І ЗАХИСТ ПРАВ У РАЗІ ПОЯВИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ 166

Відкриття спадщини після оголошення військовослужбовця померлим. Визначення часу та місця відкриття спадщини, строків її прийняття й застосування спеціальних правил воєнного періоду..... 166

Склад спадщини та нотаріальне оформлення спадкових прав. Нерухомість, банківські кошти, корпоративні права, частка у спільному майні подружжя та вимоги кредиторів. 175

Захист сімейних і спадкових прав дітей та інших членів сім'ї. Підтвердження батьківства, родинних відносин, проживання однією сім'єю й утримання та вирішення спорів між заінтересованими особами 184

Правовий режим майна після оголошення особи померлою. Обмеження відчуження успадкованої нерухомості, охорона спадкового майна, управління ним та захист прав неповнолітніх спадкоємців..... 194

Скасування рішення у зв'язку з появою військовослужбовця або встановленням його місцеперебування. Анулювання актового запису про смерть, повернення майна, відновлення документів і сімейних прав та вирішення питань щодо одержаних виплат..... 203

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА 214

РОЗДІЛ 1.
ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗНИКЛОГО ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ТА ВИБІР СПОСОБУ ЗАХИСТУ

Правові відмінності між зникненням безвісти, визнанням безвісно відсутнім, оголошенням померлим і встановленням факту смерті. Підстави застосування відповідних процедур та їх юридичні наслідки

Правова кваліфікація зникнення військовослужбовця визначає предмет доказування, належну процедуру звернення та правові наслідки майбутнього рішення. Втрата зв'язку з людиною, набуття статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин, судове визнання безвісної відсутності, оголошення померлою та встановлення факту смерті мають різний юридичний зміст. Застосування відповідного механізму залежить від установлених обставин, характеру наявних доказів і правової мети звернення. Тривалість відсутності військовослужбовця необхідно оцінювати разом з обставинами його зникнення, результатами розшуку та відомостями, які можуть підтверджувати або спростовувати припущення про загибель.

Під час надання правничої допомоги необхідно розмежовувати фактичну невідомість місцеперебування людини, її офіційно підтверджений статус та юридичний результат, якого прагне заявник. Родина може одночасно потребувати інформації про розшук, забезпечення збереження майна, оформлення передбачених законом виплат і визначення спадкових перспектив. Спільне походження цих потреб не означає, що вони вирішуються одним документом або в межах одного провадження. Для кожного звернення потрібно встановити компетентний орган, належну правову підставу та обставини, які підлягають підтвердженню.

Закон України № 2505-VIII від 12 липня 2018 року «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» (далі по тексту – Закон № 2505-VIII) пов'язує відповідний статус зі зникненням у зв'язку

зі збройним конфліктом, воєнними діями, тимчасовою окупацією, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру. За статтею 4 Закону № 2505-VIII особа набуває статусу зниклої безвісти за особливих обставин із моменту внесення відомостей до відповідного Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (далі по тексту – Реєстр) водночас вважається такою, що зникла за особливих обставин, із моменту подання заяви про факт її зникнення. Ці юридично значущі моменти слід відмежовувати від фактичної дати втрати зв'язку.

Витяг з Реєстру підтверджує внесені до нього відомості. Повідомлення військової частини відображає інформацію, зафіксовану в межах її повноважень. Матеріали службового розслідування можуть містити пояснення очевидців, дані про виконання бойового завдання, перебування військовослужбовця в певному місці та результати перевірки обставин його зникнення. Доказове значення кожного документа залежить від змісту, джерела інформації та способу її отримання. Повідомлення про зникнення не можна тлумачити як підтвердження смерті лише через те, що зникнення відбулося під час бойових дій.

Наприклад, військова частина повідомила про неповернення військовослужбовця з бойового завдання, а родина отримала витяг із Реєстру та відповідь про відсутність підтверджених відомостей щодо полону. Така сукупність документів потребує подальшого з'ясування обставин. Необхідно встановити, що відбулося під час виконання завдання, хто бачив військовослужбовця востаннє, чи були поранення, евакуація, відхід підрозділу або захоплення позиції. Відповідь про відсутність інформації про полон характеризує обсяг відомостей, доступних відповідному органу на час її надання. Вона не доводить, що можливість перебування людини в полоні достовірно виключена.

Визнання фізичної особи безвісно відсутньою здійснюється судом відповідно до статті 43 Цивільного кодексу України (далі по тексту – ЦК України). Законодавчою передумовою є відсутність протягом одного року в місці постійного проживання особи відомостей про її місцеперебування. Верховний Суд у постанові від 16 квітня 2025 року у справі № 756/7364/24 розглядав необхідність установлення сукупності обставин, до яких належать невідомість місцеперебування особи, неможливість

ЮРКНИГА
від теорії до практики

Перейти на сайт →